GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 9.

W Srodę Dnia 29. Stycznia 1806.

Z Wiednia d. 18. *Stycznia.*

Dzień 16 Stycznia będzie nietylko dla wiernych mieszkańcow ſtolicy i całego Auſtryackiego Cesarſtwa, ale i w dzieiach pamiętnym, które nietylko czyny woienne, zmienne szczęście oręża, ale i rzadkie cnoty rządzących i ludu w sobie zawieraią.

Franciszek Wtory odprawił wiazd do ſtolicy. Ani nayſtarſi ludzie naszego miaſta, ani dzieie nie wspominaią o tak uroczyſtym dniu, lub okoliczności, dla któreyby tak wiele zgromadziło ſię ludzi, gdzieby tak żywa i powszechna panowała radość, i czułe rozrzewnienie. — Słusznie porownać go można z zdarzeniem przed 400 laty, kiedy Karol VII. po 19 smutnych latach powrocił do zdobytego przez Anglikow swoiego miaſta Paryża, które to zdarzenie uwieczniły pienia i wieczney pamiątce potomnych podały. Wczorayszą uroczyſtość, co do powierzchowności, nie wyrownywała w prawdzie powyższemu zdarzeniu, ale przechodziła go radością i wewnętrznem czuciem, które dzieie uwieczną. (Gdyż Nayiaśnieyszy nasz Monarcha nie przyiął żadney powierzchowney okazałości, którąby tylko słabym wizerunkiem naszych uczuciow była, a nawet oświecenia miaſta i pożądanego od mieszczan wyłożenia koni z iego karety.)

Zaraz z rana d. 16 wszyſtkie ulice miaſta i 32 przedmieściow były w żywym poruszeniu. Deputacya Niższey Auſtryi ſtanow, Damy pałacowe, Wiceprezydent w imieniu miaſta, deputacya z przedmieść, maiąc na czele JW. C. i C. K. Nadwornego kommissarza Hrabiego Wrbna, wyiechały na przeciw Nayiaśnieyszemu Panu naszemu do Floridsdorfu, gdzie iuż zgromadzili ſię urzędnicy dóbr skarbowych, Springer i Mathes, duchowieńſtwo, młodzież szkolna i całe gromady Jedlersdorfu i Spitz. Pięknie nowo ubrany korpus tuteyszey młodzieży ślacheckiey, C. K. Nadwornego poczamtu officyaliści w mundurach i mieyska iazda pierwey ieszcze tam ſię udały. W. Kuchmiſtrz i Marszałek Niższey Auſtryi ſtanow, Landgraf Egon Fürſtenberg, powitał Nayiaśnieyszych Cesarſtwo Jchmość w imieniu ſtanow naſtępuiącą mową:

"Wasze Cesarsko i Ces. Królewskie Mci zbliżacie ſie do wiernych Niższey Auſtryi ſtanow w pożądaney dla ich serca chwili. Szczera radość, której doznaią z widze-

nia znowu wśród siebie Nayłaskawszego Monarchy swoiego i zacnej iego Małżonki, więcey się czuć daie, niżeli słowy wyrazić można, i łagodzi pamięć poniesionych tylu nieszczęść. W smutnych nawet okolicznościach dochowały stany Niższey Austryi wraz z innemi klassami ludu swoiemu Monarsze i Nayiaśnieyszemu Domowi Austryackiemu niezłamaney swey wiary i niewzruszoney przychylności, i tyle dokazały, że przytomne obce woyska szanowały te ich obywatelskie uczucia i postępki. Poczytuię się szczególniey za szczęśliwego, iz w tym radosnym momencie mogę bydź tłómaczem Niższey Austryi stanow, i wyrazić wspólne nasze życzenia, aby Opatrzność Boska raczyła W. C. Mość i Jego rządy zachowac na wiele lat od podobnych zdarzeń.„

Około 11 godziny, gdy Cesarstwo Jchmość przyiechali do Stammerdorf, ruszył cały orszak. Wiele tysięcy ludzi wyszło na przeciw Nayukochańszemu Monarsze swemu przeszło o godzinę drogi za Spitz. Orszak szedł przez głowne ulice Leopoldstadtu, gdzie Nayiaśnieysi Cesarstwo Jchmość witani byli przy szkolnym domu przez młodzież, przy klasztorach i kościołach przez duchowieństwo, większa liczba domow była gustownie przybrana, z galeryy odzywały się waltornie i kotły. Od mostu Tabor aż do bramy Rothenthurm stało kilka kompanii strzelcow, a stamtąd aż do zamku stały dwiema rzędami mieyskie regimenta, mieyska artylerya, strzelcy, kunsztmistrze. Na zwodzonym moście przy celnym domu przed bramą Rothenthurm był J. C. K. Mość od C. K. Radcy i prezydenta miasta P. de Wohlleben i deputacyi Magistratu powitany mową (w przeszłey gazecie naszey umieszczoną.)

J. C. K. Mość raczył na tę mowę powtórzyć wyrażone nayłaskawiey i własną ręką napisane wyrazy w odezwie pod d. 15 z Felsberga (także w przeszłey gazecie naszey umieszczoney.)

Poczem zaczęto dawać ognia z armat na wałach i w wszystkie dzwonić dzwony. Orszak szedł do kościoła S. Szczepana przez ulicę Rothenthurm, Luegeck, Hohenmark, Wipling ulicę, Hohebrüke, Renngasse, Freyung, Hof, ulicę Bog, Pailer, Graben i Stokameisen. Mnostwo ludzi było nadzwyczayne, a tysiączne okrzyki radosne wszędzie słyszeć się dawały. Oba boki Cesarskich powozow były wolne; po prawey ich stronie iechał Feldmarszałek leitnant, Xżę Ferdynand Wirtemberski, w mieyskim mundurze. W Metropolitalnym kościele, o którego wspaniałe sklepienia obiiały się tysiączne głosy radości przy wniyściu Cesarstwa Jchmość do kościoła, a na wniyściu iego 50 biało ubranych dziewcząt rzucały kwiaty pod nogi Nayiaśnieyszych Cesarstwa Jchmość i iedna z nich podała im na iedwabnym materacyku na tę uroczystość zrobione wiersze, potem zanucił Xżę Arcybiskup *Te Deum.*

Po ukończonym *Te Deum* szedł orszak przez ulicę Kärnt, Neumarkt, Lobkowitz i Jozefsplatz do Szweitzerhof, gdzie wszystkie urzędy, korporacye i ślachta (które znaydowały się także na *Te Deum* w kościele S. Szczepana) czekały na Cesarstwo Jchmość u wschodow. Potem była audyencya u dworu (bez wielkiey gali) pod czas którey oprocz wysokiey ślachty, także C. i C. K. Radcy i magistrat mieli wolny przystęp. Tu byli także Nayiaśnieysi Cesarstwo Jchmość z naywiększą radością witani. W wieczor była bezpłatna reprezentacya na teatrze i reduta. Nayiaśnieysi Cesarstwo Jchmość raczyli się wszędzie znaydować i byli z okrzykami rado-

ści przyymowani. Zamkową straż odbywał tego dnia i nazaiutrz nowo utworzony piękny batalion grenadyerow mieyskich.

Mieszkańcy tuteyszey stolicy okazali nie zwruszoną swoią przychylność do swego Monarchy i panuiącego Domu nietylko w czasach szczęścia, ale i nieszczęścia, co naylepiey cechuie ich sposób myślenia. Taki sam duch ożywiał ich w czasie uciążliwych dwoch obleżeń przez Korwina, który nayświętsze prawa ludzkości i porządku podeptał, i t. d. Zawsze oni okazywali się wiernemi swoim Monarchom z naywiększą nawet ofiarą zacząwszy od Rudolfa z Domu Habsburskiego, aż do iego potomka Franciszka II. blisko 600 lat, i zasłużyli sobie na tyle ufności, iż onegday wolno im było swego Monarchę bez woyska i gwardyi w prowadzić do tey odwieczney Cesarzow stolicy. Jakoż dzień 16 Stycznia 1806 będzie naypięknieyszym z powodu powrotu Nayukochańszego Oyca za którego dzieci gotowe są łożyc życie i maiątek. — Z takim samym zapałem i radością oddały mu wszystkie serca hołd, iak kiedy przed 14 laty na tron wstępował.

J. C. i C. K. Mość raczył niespracowanego swoiego Nadwornego kommissarza Hrabiego Wrbna zaszczycić orderem S. Szczepana i godnością W. podkomorzego.

J. C. i C. K. Mość powierzywszy urząd ministra zagranicznych interessow Rzeskiemu Hrabi Janowi Filipowi Stadion, &c. bywszemu ambassadorowi przy dworze Rossyyskim, wykonał tenże d. 20 t. m. przed J. C. Mcią przysięgę wierności. Pod czas nieprzytomności W. Marszałka Xcia Starhemberga, zastąpił iego urząd W. Podkomorzy Hr. Wrbna.

Nadwornego i pierwszego rządowego Radcę, aktualnego szambelana Franciszka Jozefa Roden Barona Hirzenau raczył J. C. i C. K. Mość mianować nayłaskawiey taynym Radcą.

Gdy przy cofaniu się C. i C. K. armii z Włoch nie można było ieszcze wiedzieć, czyli nie wypadnie iey udać się do Kroacyi; rozkazano zatem Warasdyńskiey w Karlstadtcie główney kommendzie, aby na takowy wypadek przygotowała potrzebną żywność. Nadgraniczne dystrykty na uczynione do nich wezwanie dostawiły podostatkiem bezpłatnie żywności, względem czego J. C. K. Mość za doniesieniem mu przez Arcy Xcia Karola Jmci kazał officerom, którzy się naywięcey do tego dołożyli, iako to Majorowi Marelach, Podpółkownikowi Bodycki, Kapitanowi Semerak, Porucznikowi Sessich, Podporucznikowi Gassich i Felefeblom Siprak, Magnich, Limunich i Horwath swoie nayłaskawsze ukontentowanie oświadczyć.

Z Paryża d. 8. Stycznia.

W następuiącym tygodniu spodziewamy się tu Ministra interessow zagranicznych, który ma zostać Xciem Arcykanclerzem państwa.

Cesarz Jmć Jenerałow dywizyi Vandamme, St. Hilaire, Friant i Legrand zaszczycił wielkiemi krzyżami legii honorowey, Jenerałow dywizyi Belliard, Bisson, Cafarelli, Lery, Malher i Nansouty mianował wielkiemi officerami, 3 Jenerałow Brygady i 70 Półkownikow i Adiutantow, komendantami, a 42 Szefow batalionow i szwadronow, wraz z lekarzem armii Coste officerami teyże legii.

Używanie wiatrowek w całey Francyi zakazane iest przez rozkaz Cesarski w Schönbrun.

W tych dniach spodziewamy się powrotu ministra woiennego Berthier.

Monitor, donosi pod artykułem z Konstantynopola, że sztuka lekarska w Turcyi pod dozorem Xcia Demetrego Mourusi bardzo znacznie się polepsza. Zakładaią szpita-

le, szkoły lekarskie, i wzywaią do Konstantynopola lekarzow Europeyskich pod korzystnemi warunkami. Radcy Faust w Bückenburgu proiekt napuszczania oliwą narzędzi przy operacyach chyrurgicznych dla ulżenia bolu chorym, iuż iest używany w Konstantynopolu.

Na mocy Cesarskiego wyroku w Schönbrun wdanego, urzędnikom przy lasach ustanowionym w 4 departamentach lewego brzegu Renu, wolno iest protokoły w oyczystym ięzyku utrzymywać do roku 1810, potem zaś żaden nie może bydź leśniczym, który nie posiada ięzyka Francuzkiego.

Eskadra Roszefortska, która tak korzystne odbyła krążenie, bawiła 161 dni na morzu. Angielskich maytkow zabrała 300 w niewolą. Z 23 zatrzymanych neutralnych okrętow, po przeniesieniu znich ludu i ładunku, spaliła większą część, aby o iey biegu nie dały nieprzyiacielowi wiadomości; lecz zrządzona przez to szkoda iest wynadgrodzona.

Z Hagi d. 11. Stycznia.

Wiadomość o zawartym między Francyą i Austryą pokoiu tem większe tu zrobiła wrażenie, że i nasza Rzplta w nim iest zaięta. Powiadaią, że artykuły tego pokoiu dotąd nie są ogłoszone dla tego, że został wprzod udzielony dworowi Londyńskiemu, i oczekuią czyli on do niego przystąpi. Lecz to ieszcze podpada wątpliwości.

Skutki pokoiu dały się u nas oczywiście widzieć. Xżę Ludwik opuszcza dowodztwo armii północney i powraca do Paryża. Jenerałowie Colland i Michaud utrzymuią dowodztwo. Pierwszego główna kwatera iest w Nimwegen, a drugiego w Utrechcie. Przed swoim wyiazdem udał się Xżę Ludwik z Ministrem morskim Verhuel do Amsterdamu, i dziś spodziewany iest w Busch na wielki obiad u Pensyonarza. Niechciał bydź przyymowany iako Xżę Francuzki, i chce się tylko pokazać iako dowodzca armii.

W Nimwegen obchodzono pokoy Prezburski wystrzałami z dział; tu zaś wstrzymano się z tym obchodem, aż do ogłoszenia punktow pokoiu. Tym czasem kazano iuż to oznaymić o pokoiu pod czas parady.

Z Amsterdamu d. 11. Stycznia.

Wyszła z Brest eskadra zabrała i spaliła okręt przewozowy Angielski the Lady Stewart, płynący z Gibraltaru.

Na Mozę i do Goree przypłynęło w roku przeszłym 679 okrętow, a wypłynęło 722.

Papiery rządowe na odgłos pokoiu podniosły się do $57\frac{1}{2}$ za sto.

Miasto Harlem pożycza 10,000 zł. holl: po $5\frac{1}{2}$ od sta.

Xżę Ludwik iuż tu stanął i wysiadł u wdowy Osterink w Doelen. Zwiedził wprzod Utrecht i oboz przy Zeyster.

Z Strazburga d. 6 Stycznia.

Cesarz iest tu za 8 dni spodziewany, i przyśpieszaią przygotowania na iego przyięcie; będzie wystawiona brama tryumfalna, przy wstępie mostu na lewym brzegu; namioty będą rozbite na wyspie Renu. Porządek uroczystości ma bydź wkrótce ogłoszony.

Xżę Borghese przeiechał dziś prze, nasze miasto. Jedzie on z Wiednia do Paryża.

Jenerał Leval powrocił tu i obiął dowodztwo piątey dywizyi woyskowey.

Dnia 8. Stycznia.

Przybyła tu kolumna z 2700 jeńcow Rossyyskich; liczba chorych iest od 7 do 800. Dziś przybyła druga kolumna ieńcow daleko liczniey sza od pierwszey.

Cesarz poczynił wiele promocyi w armii. Jenerałowie brygad Piston, Sebastiani,

Dumont, Machaud, Rouillere, Eudelet, Maraud, Dupas, Mesl-Lemarrois, Rapp i Thiebault zostali wyniesieni na Jenerałow dywizyi. Półkownicy Beaumont, Guyot, Montbrun, Latour-Mashourg, Durosnel, Vivier, Ledru, Dammere, Franceschi, Caachoix, Colincourt, Corroua, Corbineau, Hanscot i Watier są mianowani Jenerałami brygad.

Z Medyolanu d. 30. Grudnia.

Wicekról Włoski pisał pod d. 27 t. m. do rzadow tymczasowych Werony Weneckiey, Wincencyi, Padwy, Trewizo i Udine list, w którym ie uwiadomia, iz Cesarz i Król powierzył mu dowodztwa nad woyskiem w króleftwie Włoskim i kraiu Weneckim, a zatem założył główną kwaterę w Padwie, oraz, iż iego życzeniem iest, aby rozporządzenia wydane przez Marszałka Massenę względnie urządzenia tego kraiu daley zachowane były; wzywa wspomnione rządy, aby mu posłały po iedney osobie z swego łona dla uwiadomienia go o poczynionych rekwizycyach. Jak tylko członki te zgromadzą się, zaraz po naradzeniu się z niemi przedsięweźmie środki, iakie osądzi naykorzystnieysze dla armii, a naydogodnieysze dla kraiu Weneckiego.

Podług listu z Liworna, woyska Francuzkie, które weszły do tego miasta, maią ruszyć dla złączenia się z armiią Jenerała St. Cyr, a regiment Włoski zastąpi ich mieysce.

Z Monachium d. 7. Stycznia.

Wczoray mieliśmy szczęście widzieć pierwszy raz na teatrze oboie Cesarstwo Francuzkie, ulubionego naszego Elektora Jmć z całą familiią i innym Państwem, gdzie także była wdowa Elektorowa Bawarska. Grano *Tytusa*, i lubo sztuka zaczęła się dopiero o w pół do 8 iednak iuż o 3 godzinie teatr nadzwyczaynie był napełniony. Niepodobna opisać oklaskow publiczności przy wniyściu tych wysokich gości, i czułey przychylności, z iaką oddawany sobie hołd przyymowali. Podczas sceny, gdzie posłowie obcych narodow poddaią się berłu dobroczynnemu Tytusa, gdzie senat Rzymski daie mu tytuł: *Oyca Oyczyzny*, *i ustanawia*, *aby mu iako bożkowi*, *opiekunowi Rzymu*, *Kościoł wystawić*, na słowa: „Niech będzie błogosławiony nasz bożek opiekun„ dał się słyszeć od całey Publiczności odgłos: Niech żyie! w ciągu zaś całey sztuki, pospolite klaskanie w ręce dla śpiewakow i śpiewaczek, nie było używane, przez uszanowanie dla przytomnych, gości chociaż wszyscy aktorowie przez swoie talenta przedziwnie wykonali arcy dzieło nieśmiertelnego Mozarta.

Cesarz Napoleon chcąc użyć rozrywki po tylu niewygodach, prawie codzień na polowanie wyieżdża. Xżę następca wszędzie mu towarzyszy. Jenerał Deroi przyszedł do zdrowia, i wczoray pierwszy raz pokazał się u dworu.

Dnia 8. Stycznia.

Dziś rano w tuteyszym kościele farnym, odprawione zostało wielkie nabożeństwo za tych którzy w woynie niedawno ukończoney na placu sławy polegli. Rektor Lechner miał mowę bardzo wspaniałą. Elektor Jmć z Xięciem następca, oraz całym dworem, i głownym sztabem znaydował się na tem nabożeństwie.

Z Hanau d. 11. Stycznia.

Woysko Jenerała Augereau rozciąga się aż po Men, ale za tę rzekę i do Frankfurta ieszcze żaden żołnierz nie przyszedł.

W okolicach Nekaru dla osadzenia rycerzkich posiadłości, napadły na siebie wzaiemnie Bawarskie i Wirtemberskie woyska.— Onegday wyszła piechota z Manheimu.

Traktat pokoiu pod 26 Grudnia zawarty nie iest ogłoszony z powodu trzech artykułow sekretnych.

Nowe państwo Elektora Badeńskiego, rownie iak Bawarya będzie urządzone na podobieństwo Francyi.

Z Wetzlaru d. 11. *Stycznia.*

Zaległe sprawy Wirtemberskie i Badeńskie w sądach Rzeszy będą tam ukończone, lecz nowe nie będą więcey przyymowane.

Oznaymiono Dworom Badeńskiemu i Nasauskiemu, że twierdze Kehl i Kassel zostaną w tym samym stanie iak są przy Moguncyi.

Panuiący Xżę Jsenburg poiechał do Cesarza Napoleona.

Korpus woyska Pruskiego, który był złączony z Hesseńskim ma głowną kwaterę w Alsfeld w Xięstwie Hessendarmstadt i stoi tam w okolicy 8 mil. Wszystkie woyska Elekt. Hesseńskie powrociły na leże pokoiowe.

Marszałek Augereau zakazał wchodzić w posiadłości Elektorskie Hesseńskie z tamtey strony Moguncyi.

Woysko Francuzkie stoiące w Moguncyi ma wynosić 15,000 ludzi.

Tylko w iedney wsi spotkały się husary Kehlerowskie z podiazdem Francuzkim, który z Moguncyi powracał.

W wyższey Szwabii zaszły spory między Bawarczykami i Wirtemberczykami o posiadłości woytostwa Altorf i różnych dystryktow Rzeszy, Metternich, Fugger, Trachoseszeil i Stadion, i obie strony wysłały woyska.

Z Okolic Luneburgskich d 14. *Stycznia.*

Wczoray Król Jmć Szwedzki poiechał z Lauenburga do Boitzenburga, gdzie teraz iest głowna kwatera Królewska.

Nim J. K. M. przybył do Lauenburga, przeszło tam 500 Szwedzkiey piechoty, i ieden szwadron Szwedzkich husarow, które w tamecznych wioskach stały.

Jutro poseł W. Brytanii P. Pierrepoint daie wielki obiad w Lauenburgu, na który zaprosił officerow Szwedzkich i innych znacznieyszych gości.

Z Hanoweru d. 14. *Stycznia.*

Prezydent Kamery Hrabia Kielmanseggo onegday tu przybył.

Jutro Radca Ekonomiczny Meyer uda się znowu do Hameln, w celu ułożenia się z Jenerałem Barbou względem żywności dla woyska Francuzkiego.

Wczoray stoiące tu załogą Rossyyskie woyska obchodziły nowy rok. Nabożeństwo Rossyyskie odprawiło się w kościele katolickim.

Woysko Angielskie powoli ztąd ustępuie.

Urodziny naszey Królowey Jmci będą tu obchodzone uroczyście w następuiącą sobotę. Kilka razy będą we wszystkie dzwony w ten dzień dzwonić.

D. 15 głowna kwatera Rossyyska przenosi się z Nienburga do Hanoweru. Kiresyery, artylerya i kozacy co stali na lewym brzegu Wezery, idą do Celle.

Podpółkownik Renny, który od Hrab. Tolstoy do Berlina był posłany, wkrotce spodziewany iest z powrotem. P. Alopeus poseł Rossyyski u dworu Szwedzkiego poiechał z Nienburga do Boitzenburga. Baron Boye udał się także do głowny kwatery Szwedzkiey.

Z Berlina d. 14. *Stycznia.*

Hr. Haugwitz wyieżdza do Paryża dla widzenia się powtornie z Cesarzem Napoleonem. Poselstwo to iest skutkiem czynionych w Wiedniu przez niego negocyacyy. Można ie uważać za skończone, ieżeli Cesarz Napoleon zezwoli na propozycye tuteyszego Dworu.

Mowią, że Xżę panuiący Brunświcki poiedzie do Petersburga.

Jeneralny Kontrolor skarbu Hr. Schulenburg z Kehnert przedsiębierze niedaleką podroż.

Hr. Stadion przybył tu z Drezna, a officer Szwedzki Aspura z Luneburga. Ostatni zaraz się udał w drogę do Petersburga.

Jenerał Cesarsko Austryacki Stutterheim, który w interesach swego Monarchy niedawno z Holitsch tu przyiechał, poiechał do Drezna.

Z Madrytu d. 16. *Grudnia.*

Kommendant w Algeziras, D. Bruno de Heceta pisał do Xcia Pokoiu, iż konwoy Angielski z 20 statkow prowadzony przez 5 okrętow, i 3 fregaty, płynący ku Gibraltarowi, widziany był d. 9 w Funta del Carnaro, iż nasz oddział z siedmiu łodzi armatnych, który wypłynął strzylał do tego konwoiu. Anglicy odpowiedzieli wystrzałami i chcieli weyść do portu, lecz Jen. Heceta kazał wyyśc z Algiesiru dwudziestu pięciu innym łodziom, które daiąc ognia do nieprzyiaciela, połączyły się z tamtemi siedmioma. O drugiey godzinie iedna fregata Angielska, chciała odciąć naszą przednią straż, lecz wiatr niedozwolił; zaczął się między nią i naszemi łodziami krzyżowy ogień, iakiego rzadkie są przykłady z strony armatnych łodzi, który wiele musiał szkodzić nieprzyiacielowi, ponieważ się szybko umknął o w pół do piątey w wieczor. My nie mamy nad iednego zabitego i 5 rannych ludzi. Jenerał chwali bardzo męztwo iakie officerowie, i lud małey tey eskadry okazali, w tym zdarzeniu.

Z Augszpurga d. 9. Stycznia.

Otworzono wczoray z wielkiem ukontentowaniem naszych mieszkańcow małe bramy tuteyszego miasta, które od dwoch miesięcy zamurowane były. Około fortyfikacyi Augszpurga iuż od 8 dni zaprzestano robic.

Kilka tysięcy cetnarow sucharow, które gdyby woyna była dłużey trwała, do Francuzkiey armii miano stąd odwiedź, maią teraz Renem do Belgii, a stamtąd do Boulogne bydź przewiezione.

Elektor Trewirski otrzymał onegday z Monachium sztafetę. Cesarz Napoleon przesłał mu (iak się dowiaduiemy) w dobrych wexlach 30,000 ryń. które on od lat 3 po 10,000 corocznie z Elektorstwa Hanowerskiego powinien był odbierać; lecz od czasu wtargnienia tam Francuzow, zatrzymane zostały. Mowią coraz głośniey, że ten Elektor zostanie Arcy-Biskupem Bawarskim, i infułę kardynalską otrzyma.

Na końcu przeszłego tygodnia przyszło w Wiblingen, opactwie do Przedaustryi należącym o milę od Ulmu leżącym, do krwawych krokow między Wirtemberskim i Bawarskim woyskiem. Wirtemberskie woyska zaięły to opactwo, a Bawarskie ich wyparły.

Z Francuzkiey armii przechodzi iuż wiele bagażow przez Augszpurg ku Renowi. Przeciągneła tędy także iedna częśc Cesarskiey gwardyi.

Codziennie oczekuiemy tu z Monachium Hr. Seinsheim, po którego przybyciu, nastąpić ma cywilne obięcie naszego miasta.

Liczba chorych i ranionych tak znacznie codziennie się pomnaża, że iuż w naszych lazaretach pomieścić się nie mogą; przeto maią wielką rękodzielnią Schullera na lazaret przerobić.

Z Torunia d. 4. *Stycznia.*

Przeszłey soboty przeszło tędy około 400 woyskowych wozow z Królewca do Prus południowych. Pierwszy batalion i re-

gimentu Mansteina, który tu przez pół trzecia miesiąca załogową służbę odbywał, udał się w poniedziałek nazad do Bromberga.

Z Pizy d. 13. *Grudnia.*

Zegluga Duńska do Liworna iest w tych czasach bardzo liczna; lecz zato mało tam okrętow innych narodow zawiia. W Genui przytrzymano 11 Neapolitańskich okrętow, i pozwolono korsarzom chwytać okręty tego narodu.

Z Kopenhagi d. 14. *Stycznia.*

Mocą Król. rozporządzenia pod d. 3 t. m. nakazano, aby kontrakty przedaży dóbr ślacheckich w obu Xięstwach Niemieckich na dwie ręce były przepisane, i żądano urzędowego wprowadzenia przez stronę kupuiącą.

Jutro wyieżdza stąd Xżę Wirtemberski do Stuttgardu.

Z Ratysbony d. 7. *Stycznia.*

Xżę panuiący Thurn i Taxis poiechał przedwczoray w wieczor do Monachium w towarzystwie Radcy taynego Barona de Vritz z Berberich, który powrocił wczoray z Prezburga.

Od brzegow Menu d. 10 *Stycznia.*

Wielka armiia iuż powraca do Francyi; mowią, iż częśc iey poydzie przez Frankoniią ku Moguncyi.

Pracuią dzień i noc w twierdzy Wirzburskiey. Wszystkie działa, broń i amunicyą przewieziono częścią do Bamberga, częścią Worcheim i Schweinfurt. Ciągle tu wywieszaią herby rządowe po wszystkich posiadłościach zakonu Rycerskiego, co każe się domyślać, iż przyszły Xżę Wirzburski będzie także używał zupełney samowładności. Wielki skład amunicyi Francuzkiey, który był w Himmelspforte wsadzono na statki i wysłano do Moguncyi.

Oddział woysk Pruskich, który się w rzeczy samey znayduie w okolicach Bayreytu, składa się z 3 regimentow piechoty, 1 batalionu grenadyerow, 2 batalionow fizylierow, 2 regimentow dragonow i 2 regimentow husarow.

Dnia 11. *Stycznia.*

Korpus Marsz. Augereau zatrzymał się w kraiu Hessen-Darmstadzkim; domyślaią się iż tam czas iaki zabawi.

Podług listu z Neumarkt, (w wyższym Palatynacie) pod d. 9 t. m. oczekiwano w tem mieście woyska Francuzkiego.

Weszło w dniach ostatnich kilku husarow Pruskich do Wetzlaru.

Listy z Szwaycaryi pod d. 1 t. m. zamykaią, iż Landman Glucz doniosł przez okolnik pod 26 Grudnia, iż odda pieczęci stanu i archiwa ligi swoiemu następcy, Burmistrzowi Merian Bazylei, d. 31 Grudnia w Ballstall, na granicack Soloturny. Landman oświadcza przy tey okoliczności wdzięczność rządom kantonow za ich chęc i dowody poważania, które mu dały. Daley przebiega przy kończącym się roku iego administracyi stan ligi Szwaycarskiey, tak spokoyney z każdey strony, a tak zgodney wewnątrz, i dodaie, iż boiaźń sprawiedliwa od niedawnego czasu ustała, a na to mieysce nastąpiła nadzieia pokoiu bliskiego, który także będzie zasadą spokoyności i szczęśliwości Szwaycaryi.

Dnia 13. *Stycznia.*

Marszałek Augereau od 10 znayduie się w Darmstadt z główną kwaterą.

Podług listu z Ulmu, wydano tam rozkazy przygotowania żywności dla 80,000 woyska Francuzkiego, które przechodzić będzie przez te okolice powracaiąc do Francyi.

P. Bacher pełnomocny minister Francuzki przy seymie Rzeszy przybył z Wiednia do Ratysbony d. 8 t. m.

DODATEK

DO Nro 9.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W ŚRODE DNIA 29. STYCZNIA 1806.

O Barometrach: ich historya i przyczyna odmian wysokości. Przez X. J. Bystrzyckiego.

Dawnieysi Fizycy nie mogli się przekonać o ciężkości powietrza, chociaż rozmaite skutki widocznie ią okazywały. Jakoż wszyscy wiedząc o tem, że woda mimo swey ciężkości wznosi się w sikawkach i pompach ssących, za podniesieniem stępla, że trudno miech rozłożyć, gdy iego otwory są zamknięte, że za każdym oddechem zwierząt, powietrze z gwałtownością wpływa w ich płuca, że bańki na ciele ludzkim stawiane, sprawuią bolesne wydęcie skóry; mimo tych iednak uderzaiących dowodow ciężkości i elastyczności powietrza, dawni Filozofowie utrzymywali, że iest lekkiem: przyzwyczaieni zaś będąc dawać przyczynę każdego skutku, gdy się ich pytano dla czego woda podnosiła się w pompach za stęplem? Odpowiadali, iż natura nie cierpi czczości pomiędzy ciałami, *natura horret vacuum*, dla tego to mieysce próżne między dnem pompy i stęplem wodą napełnia. Długi czas panowało to błędne mniemanie, *natura horret vacuum*, aż przecię na początku 17go wieku szczęśliwe zdarzenie zastanowiło wielu uczonych, i to stało się pobudką do zniesienia dawnego przesądu. Pewien ogrodnik w Fiorencyi dawszy rurę do pompy nadzwyczay długą, nie mógł w nię wody naciągnąć: mniemał na początku, iż ią niedokładnie urządził, lecz gdy po kilkokrotnem przerabianiu, zawsze podobny skutek wypadał, zdziwiony tem zdarzeniem pytał się o przyczynę Galileusza pod ow czas Fizyka i Matematyki nauczyciela. Wielki ten człowiek pierwszy zastanowił się nad tym skutkiem, i lubo żadney odpowiedzi nie dał, wątpić iednak zaczął o boiaźni natury ku czczości. Przedsięwziął doświadczyć, do iakiey wysokości może się woda w próżnem mieyscu podnosić, lecz zamysłom iego śmierć przeszkodziła. Tym czasem inni przekonali się z wielkiem zadziwieniem, iż woda tylko do 32 stóp wznosiła się w próżnem mieyscu, chociażby to było nierównie wyższe; zaczęli więc powątpiewać o dawney opinii: niektórzy iednak gorliwi obrońcy zastarzałego przesądu, nie mogąc utrzymać ulubioney opinii, ograniczyli nareszcie działanie natury w napełnieniu mieysca próżnego, twierdząc, iż iakażkolwiek iest wysokość rur próżney w pompie ssączy, woda do 32 stóp wysokości napełniać ią powinna, znać, że do takiego tylko punktu rozciąga się boiaźń natury ku czczości. Nie zaspokoiła takowa odpowiedź gruntownie myślących: powstał przeciw niey Toricelli uczeń Galileusza. Pierwszy on okazał w roku 1643. że kolumna powietrza uważana w atmosferze układa się do równowagi z kolumną inney cieczy o tey samey podstawie. Na ten koniec rurkę śklanną długą na trzydzieści kilka calow, której ieden koniec był zalutowany, napełnił czystym merkuryuszem, palcem otwor rurki zatknął, przewrócił ią tak, aby otwor był na dole, wstawił pionowo w naczynie nalane merkuryuszem i palec od otworu odiął. Tak ustawiona rurka i otwarta u dołu wyprożniała się w części, lecz została się w niey kolumna merkuryuszu około 28 calow wysoka. Uważaiąc zaś, że wysokość kolumn merkuryuszu i wody

wzniesionych w próżnych mieyscach nad ich powierzchnią, była w stosunku odwrotnym ich gęstości, że iednak przyczyna utrzymująca wodę na 32 stóp, nie mogła utrzymać merkuryuszu, tylko na 28 cali, że procz tego dwie te kolumny tak różne co do wysokości, są iednak równe co do wagi, ponieważ ciężkość gatunkowa merkuryuszu iest do ciężkości wody, iak 13,5681 do 1,0000, i że 28 calow rozmnożone przez 13,5681, czynią 380 calow, albo 31 stóp i calow 8; wyprowadził oczywisty wniosek, iż utrzymywanie się tych dwoch cieczy od rownowagi zależy, bo się ta zupełnie zgadza z prawidłami Statyki. Ale że nie widział innych przyczyn działaiących w tym razie, procz ciśnienia powietrza tak na powierzchnią wody w studni, iako też na powierzchnią merkuryuszu w naczyniu, wniosł więc, iż to ciśnienie powietrza do takich wysokości pomienione ciecze podnosi. Rozumowanie Toricelego widocznieyszem się ieszcze okazało przez doświadczenie, które Paschal zlecił do wykonania bratu swemu Perrier mieszkaiącemu w Clermont. Ten ustawiwszy rurkę podług sposobu Toricellego, udał się z nią ku górze zwaney Puy-de Dome wysokiey na 3000 stóp Paryzkich. Naznaczywszy Perrier wysokość merkuryuszu w rurce będąc na dolinie, postrzegł, iż w miarę iego wstępowania na ową górę, merkuryusz stosownie w rurce opadał, i że przeciwnie znowu się podnosił i w takimże stosunku, w iakim Perrier stępował z góry. Doświadczenie to kilkokrotnie i na różnych mieyscach powtorzone, iednakowy wypadek okazywało. Stąd tedy wniesiono, iż merkuryusz utrzymywał się w rurce nad swą powierzchnią, w naczyniu przez uciskanie powietrza, bo widziano, że zaraz opadał, gdy kolumna powietrza wspieraiące się na iego powierzchni w naczyniu stawała się krotszą.

Od owego czasu każdy Fizyk powtarzał doświadczenie Torricellego, każdy chciał mieć w swym gabinecie kolumnę merkuryuszu utrzymuiącą się w rurce na równowadze z powietrzem. Przypatruiąc się iey często, postrzeżono, iż w iednemże mieyscu zostawione nie zawsze iednakową wysokość okazywała: wniesiono zatem, iż powietrze, iako przyczyna utrzymywania się kolumny merkuryuszu, było raz lżeysze, drugi raz cięższe. Odtąd pomyślano o użyciu rurki Toricellego do obserwacyy meteorologicznych, i dla tego nazwano ią Barometrem czyli Ciężkomiarem.

Gdy Barometr stał się powszechnem narzędziem, starano się go uczynić dokładnieyszym i wygodnieyszym: rozmaite w iego składzie czyniono odmiany, upatrywali w nim Fizycy szczególnieysze skutki, nareszcie po wielu przerabianiach, został się Barometr przy takiem prawie urządzeniu iakie w rękach Torricellego odebrał. Okażmy to, przebiegaiąc w krotkości historyą odmian poczynionych w robocie Barometrow.

(Reszta potem.)

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 28. *Stycznia* 1806.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	40	do	52.
— Zyta	—	42	—	50.
— Jęczmienia	—	31	—	36.
— Owsa	—	27	—	30.
— Grochu	—	40	—	48.
— Kaszy iaglaney	—	72	—	80.

W Wiedniu d. 18. *Stycznia.*

Meca wynosząca pół korca naszego:

— Pszenicy	zł. pol.	29	do	52.
— Zyta	—	27	—	42.
— Jęczmienia	—	25	—	25.
— Owsa	—	14	—	21.

W Gdańsku d. 5. *Stycznia.*

Psześel czyli pół korca naszego w złocie hollend. (Na łaszt wchodzi 60 szeflow)

— Pszenica	zł. pol.	20	do	23.
— Zyto	—	15	—	19.
— Jęczmień	—	12	—	12.
— Owies	—	10	—	11.

DONIESIENIA.

kowey Essencyi dwie łyżki stołowe na raz rano wstawszy, a namoczywszy nią włosy, takowe dłonią ręki iak naydłużey rozcierać należy. 3) Essencya Panieńska do Toalety damskiey, z którey dodawszy kilka kropli do wody zimney myiąc twarz uzna skutek do podziwienia, gdyż nietylko płeć delikatną robi, ale także piegi wygubia w krótkim czasie. 4) Woda cudowna, którą myiąc się nią rano i w wieczor, wszelkiego gatunku plamy, krosty i trondy z twarzy do podziwienia wygubia. 5) Spiritus do wywabienia plam z sukna; bierze się pioro nowo zatęporowane, a zmaczawszy iego koniec w tymże spirytusie pociera się nim plamy dopoty dopoki nie zginą, do wywabiania zaś plam z materyi iedwabney posiada Pani Teissleyre gałeczki, którą w płutno owinąwszy wyciera się nią plama od lewey strony tak długo dopoki nie zginie i materyi swoy kolor nazad powroci. 6) Essencya, która starym i żołtem Perłom przeźroczystość i białość nadaie; włożywszy perły w takową Essencyą, powinny tak długo w niey moknąć dopoki zupełnie żołtości nie stracą, wyiąwwszy ie potem kładzie się do czystey wody, w którey dwie godziny zostawać muszą; tak powtarzaiąc z niemi przez cztery dni zupełnie odbieraią pierwszą białość i przeźroczystość. 7) Woda mineralna na zgubienie pluskiew, którą polewaią ich gniazda już się nigdy w tym mieyscu nie okażą. 8) Proszki na wygubienie szczurow; tym wykadziwszy mieysce, gdzie się znayduią zaraz za pierwszą razą zupełnie wyginą. 9) Proszek po robienia Atramentu Chińskiego; bierze sie go w palce tyle ile tabaki i wsypawszy go w iakiekolwiek naczenie lub kałamarz naleie się wody na niego tyle ile potrzeba i tym atramentem zaraz pisać można; co dla podrożnych wielką iest wygodą. 10) Balsam do używania na głęboko wrosłe u nóg paznokcie i zdięcie łatwe skóry twardey na podeszwach zwykle się robiącey; tą posmarowawszy trzy lub cztery razy mieysce bolące, tak paznokcie iakoliteż rzeczoną skórę twardą bez wszelkiego bolu zdiąć można, nawet nogi odmrożone tymże samym balsamem uleczyc można. 11) Proszek do chędożenia złotem i srebrem haftowanych sukien, tudzież wszelkich stołowych sreber, które zupełnie iak nowe utrzymywac można. — Amatorowie Chemii mogą ieszcze bardzo wiele innych artykułow dostac, które w tym Doniesieniu nie są wyrażone, u teyże Pani Teyssleyre mieszkaiącey na Szewskiey ulicy pod Nrem 348.

Pewna Pani rodem Niemka, ślacheckiego urodzenia, która w młodości swoiey doskonale edukowaną była, życzy sobie założyc tutay w Krakowie bieżącego roku 1806 na początku Marca Instytut edukacyi dla młodych ślacheckich Panienek. To iest godzinami nauczać ie następuiących nauk, sposobem takowem: 6 godzin codziennie, iako to, z rana od 8mey do 11tey, po południu od 3ciey do 6tey będą tem zatrudnieniom poświęcone, pod ten czas będą się Panienki uczyć naypierwey Francuzkiego i Niemieckiego języka w zupełney doskonałości tak czytać iak pisać. (Tak zaś do Niemieckiego iak Francuzkiego pisania, będzie na koszt nauczycielki osobny metr utrzymywany.) Gdy zaś Panienki w tych obydwoch językach tak dobrze czytać i pisać będą umiały, że będą mogły zrozumieć co czytaią, na tedy zaczną się uczyć Historyi Swiętey i moralności w Niemieckim, i Historyi Polskiey w Francuzkim języku. Historyi Niemieckiey po Niemiecku, a Historyi jeneralney znowu po Francuzku. Geografiia, Historya naturalna i Mytologiia będą w obydwoch językach na przemiany nauczane. Wszystkie te obiekta nietylko, że będą czytane, ale każda Panna będzie musiała w obydwoch tłómaczyć i Ternionami pisać, które Terniony po skończoney edukacyi dla swego dalszego użytku z sobą zabierze. Chociaż wszystkie te nauki już do usformowania serca, rozumu zmierzaią, iednak obowiązuie się Nauczycielka oprocz tego nauczać Panienki wszystkiego tego, czego wymaga uczciwośc, delikatny sposob obchodzenia się, świat, przystoyność i obyczayność. Nawzaiem zaś żąda Nauczycielka, aby każda Panienka, która u niey edukacyą zacząć będzie miała, umiała doskonale w iey oyczystym języku czytać i pisac i pierwsze początki gruntowney Religii miała. A ponieważ ta edukacya dla małych dzieci nie iest, tedy powinna każda Pana naymniey 9 lat mieć. Z potrzebnem napomnieniem rodzicow i z należytą pilnością dzieci, może ta edukacya w 5ciu latach tym pewniey ukończoną bydź, że Nauczycielka dla tego właśnie nie podeymuie się Panny na mieszkanie i wikt do siebie brać, aby nie będąc interessami gospodarskiemi zatrudniona, zupełnie czas swoy zatrudnieniom edukacyi poświęcić

mogła. O czem dała już tu w tem kr in probę zdatności swoiey. Reszty zaś może każden życzący sobie dowiedzieć się na ulicy S. Jana w domu pod Nrm. 465 na drugim piętrze od właściciela domu tego.

Per Cæs. & Cæs. Regium Universale Appelationum Tribunal Galiciæ Occidentalis omnibus & singulis quorum intereſt hisce notum redditur, medio Altiſſimi Aulici Decreti sub 20 Decembris An: 1805 editi dispoſitum haberi, ut Concursus ad vacans Munus Judicis Criminalis Sandomirienſis cum salario 800 fl. rhn. connexum aperiatur & publicetur; pro quo igitur aperto Concursu terminus ad primam Aprilis An: 1806 præfigitur, ſimul vero concurrere cupientes invitantur, ut petita sua pro obtinendo hoc Munere legalibus requiſitis adſtructa, immediate Reg. huic Appelationum Tribunali in præfixo hoc termino eo certius exhibeant, quo secus hoc prætenlapso nulla exporrectorum ratio dabebitur. Datum Cracoviæ 7. Januarij 1805.

Lewiński V. P.

Ex Conſilio Cæs. Reg. Appell: Trib: Gal: Occid:

Jgnatius de Rottmann.

Piekarski.

C. K. Sądy Prowincyonalne Szlacheckie Lubelskie w Galicyi Zachodniey Panu Felixowi Łubieńskiemu ninieyszym Edyktem uwiadomiaczynią, iż Królewski Fiskus imieniem Altaryi kościoła Sokołowskiego, tudzież Panien Miłosierdzia Sokołowskich przeciwko tego i Prota Potockiego czyli iego masy kuratora Adwokata Reysbergiera, i massie krydalney Michała Ogińskiego czyli iego kuratora spraw Adwokata Dederka w punkcie zapłacenia razem summy 18,000 zł. pol. czyli 4500 zł. ryń. z prowizyą do Sądow tuteyszych żałobę podał, i pomocy sądowey dopraszał się. —— Gdy zaś też Sądy dla niewiadomego iego zamieszkania temuż tuteyszego sądowego adwokata Izdebskiego za kuratora z iego szkodą i niebezpieczeństwem ustanowiły, z którym taż rozpoczęta sprawa podług przepisow dla Gallicyi Zachodniey prowadzona i ukończona będzie. Dla czego on ninieyszym Edyktem upomina się, ażeby w przeciągu 90 dni tłómaczył się, lub oznaczonemu obronicielowi dokumenta swe przesłał, lub innego adwokata, obrał, i owego sądowi wymienił, i tych prawa środkow używał, które do obrony swey sprawy użytecznemi bydź sądzi, gdyby albowiem tego nie uczynił i swą zaniedbał sprawę, szkodę sobie ſtąd wynikłą sam sobie przypisac będzie winien. Dan w Lublinie d. 4 Listopada 1805.

B. Gołaszewski.
Dostenberg.
G. Reinl.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Lubelskich Galicyi Zachodniey.

Klimaszewski.

Na dniu 13 Lutego r. t. odprawiać się będzie licytacya następuiących realności miasta Brzesko nowe. Ponieważ iuż dwa razy wspomnione dochody bez skutku licytowano, takowe przy zmnieyszeniu ceny fiskalney naywięcey daiącemu na 3 następuiące lata to iest od dnia licytacyi do dnia 31 8bra 1808 wypuszczone zostaną, to iest:

a) Grunt Klin nad Chochlowem zwany, znayduiący się w Galicyi wschodniey cena fiskalna wynosi 21 ryń.
b) Grunt Klin Fabrowski pod iezioraml zwany cena fiskalna wynosi 11 ryń. 5 kr.
c) Rola Landwoytowska zwana, fiskalna cena wynosi 21 ryń. 35 kr.
d) Łąka pod Rudnikiem zwana, cena fiskalna 18 ryń. 45 kr.
e) Grunt Klin Piskorow łąka zwany, cena fiskaln 25 ryń. w Galicyi wschodniey.
f) Grunt Klin nad Ciernlawką zwany, cena fiskalna 17 ryń. nakoniec.
g) Grunt Klin Luba zwany, pretium fisci 24 ryń. 40 kr.

Maiący chęc licytowania na wzwyż wyznaczonym dniu w Brzesku nowym znaydować się i zwyczaynym wadium zaopatrzyć się maią.

Z C. K. Cyrkularnego Urzędu Krakowskiego d. 31 Xbra 1805.